

A lap szemleli részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal: Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvnterek és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetéseket jutányosan számítottak.

NYILVÍTTATOTT PÉNZTÁRA 50 SZÁZ.

MURAKÖZ

Feloldó szerkesztő: ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő: MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapkiadója: STRAUZ SÁNDOR.

Háboru.

Mars hadisten megsuhogtatta véres kevlésztét is orszákok, nemzetek egymásnak fordultak, hogy erejük árán is megszerezze azt, mit szépszerével egyik átengedni nem akar, másik pedig minden áron megszerezni óhajt. A nyers erő, a hadi felkészülődés mineműsége dönti el tehát azt, hogy két perlekedő fél között melyiknek oldalán áll az igazság.

De hiszen épen az a különös s a meglepő, hogy a nyers erő nem az igazságot dönti el, hanem azt, hogy melyik hatalmasabb, melyik gazdagabb, mert a modern hadviselés is még ott tart, mint annak idején Montecuccoli idejében, aki szerint a háboruhoz három fontos dolog szükséges: Pénz, pénz és újra csak pénz. Ha tehát ez esetben az olasznak lesz több pénze, mint a töröknek, akkor a nemzetközi igazság már eleve az olaszok oldalán lesz s a szegény műzümánok már jóelőre elbucsuzhatnak Tripolisztól s mindattól, amire a kapzsi és telhetetlen olaszoknak a foguk vásik.

De hiszen ezek a dolgok minket csak nagyon távolról érdekelnék. A diplomácia már nagyon regen eldöntötte, hogy az elgyengült Törökország egyes részein mely és mőmő arányban osztozkodnak az európai nemzetek. Ami minket közelebről érdekelhet, az mindama emberfeletti borzalmasság, amelyet egy világháboru kítörése kiválthat s amelyből épen a hármasszövetségben való részvételünkől kilolyólag esellegnekünk is kújthat.

Modern gondolkozása ember természetesen elvi ellensége minden erőszakos megadásnak s így a háborut már ipsiszofaktóval. Az igazság s a jogos érdekek védelmet

semmiféle viszonylatban nem lehet a nyers erővel elintézni, kell, hogy olyan forum álljon rendelkezésre, mely elintézi mindazokat a vitás ügyeket, melyeket régente fegyverrel intéztek el.

Az ágyuk dőreje s a puskák ropegá-ába vegyült emberi jalkiállások nem fogják elintézni azt az ügyet, melyet az igazság védelmében s annak kieroszakolására fegyveres utra tereltek. S az a sok apátlan gyermek, férjtelen asszony, kit e háboru gyilkos borzalmi megfosztanak egyetlen támaszuktól, sohasem fogják igazságosnak találni azt, hogy valamelyes hatalom az ő gyászuk révén öreghitette hatalmát. Nem fogják igazságosnak elismerni, még az esetben sem, ha az igazság végül s véletlenül az igazságos oldala mellett döntne is el, mert az ő fájdalmuk, az ő keservük még akkor is jogtalanul idéztetett elő s őök akkor is életük foglyáig viselhetik a gyászfátyolt, mert akiket az ágyugolyó s puskatüz elragadt körükből, azokat semmiféle földi igazságszolgáltatás vissza már nem adhat nekik.

S mégis hiábavaló minden erőlködés. Hiába tiltakozik a háborus mozgalmak ellen mindenki. A nagyhatalmak továbbra is fejlesztik haderejüket, milliárdokat és milliárdokat aldoznak haszontalan gyilkoló szerzeszámok beszerzésére, hogy alkadamadán minél véresebb, minél gyászosabb eredményeket érhessenek el.

A társadalom tiltakozó szava sokkaltá gyengébb, sokkaltá erőlenebb, semmint hogy sikerrel sikra szállhatna igazsá mellett s bezsüntelne végkép a milliárizmus büntetését, a nyers erővel való uralkalm lehetőségét.

Majd ha minden nemzet minden egyes fia egyöntetűen s egysákarattal azok oldala mellé áll, akik esküdt ellenségei minden

háboruskodásnak s ha majd egyenesen s nyíltan megtagadják, hogy vér és pénzázdozattal járuljanak ahhoz a hóborthoz, melyből kifolyólag embervérrel kell lemosni azokat a vitás ügyeket, melyeket diplomáciai uton elintézni nem lehet: akkor talán nem fognak a hajóágyuk félelmetesen megdördülni s az élesre töltött puskák ropegása nem zárja meg a békések nyugalmát.

Népiskolai ifjusági könyvtárak.

Ne resteljük bevallani, hogy nálunk a fiatalság nevelési rendszere a legutóbbi időkig igen közepes színvonalon állott. Nem karollák fel ezt a felette nagydekidű ügyet azzal a szeretettel, melyel lelkarolni kellett volna. Még pedig a nemzetek története fényes tanubizonyiságot tesz arról, hogy a hol gondos paritászerű nevelésben részesítették az ifjuságot, ott szilárdjellemű, erősakaratu, munkakedvelő és tettvágyó férfiakból álló nemzet kialakulását tették lehetővé. S ahol ilyen férfiak alkoták a társadalom nagy hányadát ott fejlődésnek indult az ország. Ott fokozatos haladás és gyarapodás mutatkozott minden teren s összesegben. Mindez a polgárság jólétének, boldogulásának kuforrásává lett. Amely ország tekintélyes százaléka ellenben elpuhult, lazaerkölcsű fiatalságból állott, az oly nemzet hanyatlott s számos esetben romlott erkölcsének lett áldozata, megsemmisült, elenyészelt.

E szempontból mérlegelven a dolgokat, az ifjuság helyes és okos nevelésére kiváló gondot kell fordítani. A fiatal lelek rendkívül fogékony mindendféle impresszió iránt. Amit lát, amit hall, ami figyelmét leköti, érdekfűdését felkelti, az nem röppen el nyomtalanul, hanem mindjobban gyökeret ver lel-

Fővárosi levél.

(Az idegenek Budapestről. A sport.)

Idegenforgalomban szegény fővárosunkban magyritkan mégis megtorlód egy-egy nevezetesebb személy. Többnyire Bérest látogatják meg és hoznak is átneveznek egy kcsit.

Telhet a nevezetes idegen megérkezik, az állomáson az ott egybegyűlt újságíróknak kijelenti, hogy őümmel jött Budapestre, amelyről oly sok szépet hallott. Most kocsiba vágja magát a derék idegen, végig hajtat az Andrássy úton, esetleg a kerutakon, majd megvácsorál a Hungáriában vagy Gámlirubusban és tovább utazik. Eddig azonban kijelenti — hálából a hasábos cikkekkért, melyek őt magasztalva jelentek meg a lapokban — hogy Budapest a legszebb város a világon és lakói mind kiváló egéniségek. Edison például így hízilgett, hogy a magyar munkás kulomb a — künamát.

Ezek után nem kell csodálunk, hogy a budapesti benszültök, ki egész életét itt tölti és csak nagy ritkán utazik Vácra vagy Nagyvároásra, megvan róla győződve, hogy ami itt van, az mind non plus ultra és ahhoz képest Páris kismiska és London is — ilyen fiatal. Eddig rendszerben van, boldogok a hívők ...

Nemrégiben azonban kítűnő polgármesterünk

meghívott egy kiváló német városipó népműköt, szakfőmőmny nyilvántarás céljából. Jött a derék Jansen és két heti szomármás tanulmányozás után kijelentette, hogy az optio Budapest milyén szempontról egyáltalában nem szép, hogy amit mi itt városépítésnek nevezünk, az Istén-ellen való vétek, hogy partijunk csak Mautner reklámjának jök, hogy a Dunapart nem szép, a Rákóczy-ut nem, az Erzsébet hídat neki emelték a Gólförtegynek, hogy levegőnk nem légnem, sőt már nem is folyós, hanem kúnimas és így tovább.

Talán nem egészen így van. Kikütszik egy kissé a tőza alól a tőfűk, azaz frigség, de sokan igazsá van a szakfőmőnek.

Ne tervezzünk a Margit-szigetre Monte Carlót, a Lágymányosra Rivierét és ne alakítsuk Tatrátvá a Székhelyet, hanem építsünk tisztességes bérházakat, kupola nélkül de egészséges lakásokkal. Játékbarlang és Strand helyett kórházakat és nyilvános kerteket létesítsünk és dobjuk ki a város közepéből az éjel-nappal füstökádó gyárakat, mert ezek fertőzik meg a főváros levegőjét.

Tanulhatnánk még a most gyors fejlődésnek indult vidéki városok is, melyek oly igen szeretik ezt a tökéletesnek tartott fővárost utánozni.

Most, amikor egész Budapest a sporteseményekről hangos, amikor több ezer ember lázas érdeklődéssel várja Magyarország reprezentatív futball csapatának Svájc és Ausztria csapatai ellen való küzdelmét, amikor egy feléval a stocholmi olimpián versenyeik előtt már buzzgón tárgyalják a magyar atléta győzelmi esélyeit, most domborodnak ki a maza teljessegben Budapest sportörök jeleire.

Vasárnaponként 15—20 ember teszi mohó érdeklődéssel a német itjak versengését. Itt az ideje tehát, hogy a távolabbi álló körök is nagyobb jelentőséget tulajdonítsanak a sportnak és ismerjék el annak óriási fontosságát.

Lapjaink legnagyobbbörzése majdnem teljesen mellőzi a sportudósításokat vagy legfeljebb néhány sort szentel neki a vizállás és hasonló fontosságú közemények közepette. Mennyire mások a viszonyok pl. Angliában, ahol az újságok a legfeltűnőbb helyeken (ahol nálunk a kormányt szűzik, vagy panamákat lepleznek, le) hasábokat írnak egy-egy sporteseményről.

A legutóbbi években — okulva a fővárosi példán — a vidék is megmozdult és Pozsony, Kolozsvár, Kassa, Arad maris szép eredményekkel díszekedhetnek. A folsórlatokon kívül még sok kisebb nagyobb városnak van jelentős sportélete,

küvetében. Ezért kell a gyermeket oly irányban nevelni, hogy maga előtt csak szépet, jót, nemeset lásson, halljon vagy tanuljon. Magasztos, felemelő, léleknevelő olvasmányokat adni a kezébe egyrészt ártalmatlan, testedző, kedélyt élénkítő, szellemet lefrissítő szórakozásokra b rni másrészt. Így nem lesz a gyermek koravén, nem kopik le lelkéről a fiatalság üde, kedves zománca, idegei nem petyhüdnek el, izmai nem lazulnak meg, hanem egész lényén meglátszik a duzzadó életkedv, a derű, a vídamság, az önerzel.

Ifjuságunk nevelési rendszerében kétségkívül új fejezetet jelent az a miniszteri rendelet, melyben a népközponti ifjusági könyvtárak kötelező berendezéséről van szó. Ezzel a rendelettel valódi iskolai könyvtárak felállítására van tervbe véve. Hozzáértő férfiak komoly és beható megvitatásai eredményeképp válogatják össze kizárólag az ifjuságnak szánt olvasmányokat, amelyekből okulhatnak, tanulhatnak és nemesbülhetnek. Szigorú cenzura alá veszik mindama könyveket, amik nem a fiatalság kezébe valók. Lesz tehát sok és jó könyv. Mindenkinék jut majd olvasni valója és ez a körülmény óriási átalakító hatással lehet a fiatal sarjadékra.

Az elvitázhatatlan, hogy ha könyvet adunk a gyermek kezébe, illetve hozzáfoglaljuk, az olvasáshoz, úgy megszereli, hogy nincs az a hatalom, mely eltéríteni tudná az olvasástól.

Ezzel kapcsolatban még egy nagyhorderejű és a jelen generáció egészségesebb fejlődését előmozdító célt lehet elérni. Az iskolai könyvtárak néven a civilizálatlan, felnőtt köznépi is olvasmányhoz jut. Az apa, aki eddig unalmában a korszmát, palinokamerőt bujta, könyvolvasásra adja magát s minél tovább halad az olvasásban, annál jobban lekötő figyelmét, annál inkább lapozgatja s miután az érthető világos stílusban megírt könyvet érdekesnek találja, lassan-lassan hozzá szokik szabad idejében, főleg vasárnapon, az olvasáshoz s ezzel egyidejűleg megelégedezik arról, hogy egészítéllyalitan itakimerő. Így aztán fokozatosan ébred az egyszerű, tudatlan polgárember arra a tudatra, hogy bizony nem is oly rosszak az emberek, mint aminek hitte, gondolta. Nem merő szinguszágsság mind az, amit a füstös, fojtó légkörű korszmában cimborával meghányt-vetett. Nem oly fekete az ördög, mint a minőre — festik. A vadindulatokon, a há-

de még igen sok helyen nem ébredt öntudatra az ifjuság. Ez utóbbiak közé tartozik, sajnos, Csáktornya is és talán kétképen ez készített engem e sorok megírására. Nálunk ügylatszik, csak a biliárd és egyéb káváházban, korszmában üzhető sportok tudtak elterjedni, pedig mennyivel szebb, magyar ifjuhoz méltóbb a szabad mező, mint a füstös lebu.

A sportnak a testedzésen kívül még számtalan jó tulajdonsága van. Mindennél ocsóbb és érdekesebbébb időtöltés, amely a mértékletes életmódra kényszeríti az ifjuságot és emellett a szó teljes értelmében demokratizál. A mezőnyön egyformának érzi magát a mágnásfiú a gyári munkással és csak a képesség ad egy-egy ifjunak megbecsülésre érdemes fölényt. A sport alkalmas arra, hogy az egyes nemzetek, népek ifjai között a jóviszonyt fenntartsák. Nem megyek messze a példázattal, csak fölémlitem, hogy Bécs vagy Zágráb mindig igaz lelkesedéssel fogadja a magyar ifjakat mindazonáltal, hogy az osztrákok és horvátok legtöbbször meghajolni kénytelenek a mieink fölénye előtt.

Remélem a szó nem hangzik el a pusztában és lesznek Csáktornyan, akik megértik e néhány sor tendenciáját.

Budapest, október végén.

... sz B ...

borgó szenvedélyen a higgadt, fegyvelmezett ésszel lehet uralkodni.

A jó könyv tehát a tudatlan népet is febrázza százados lethárgiájából, észreteríti, látóköre kitágul, az igazságot kezd látni, az ártalmat, a kártékonyat tisztán észreveszi, józanul lál, érez és cselekszik. S ahol mindenben a józanság dominál, ott erős jellem, szívós akarat, büszke önértet és hamisítatlan munkakedv honol.

E tulajdonok teszik férfivá a férfit, s amely nemzetnek sok ily fia van, az oly nemzet sohasem tűnhet el a földszínről, az megállapodás nélkül fejlődik, halad és vagyonosodik.

K Ü L Ö N F E L É K.

Vallomás.

Messze földön van nekem egy Babos — kúndös galambom. Már én arról nem tehetek. Réa van csak a gondom.

Akár kelek, akár járok. Mindig read gondolok. Széme tüköt ide érzem, A vérem is fellöbög.

Patak partján álmadozva Oly jó reá gondolni; Meleg szívvél, meleg vérvél Gondolatban csókolni.

Legszebb álmom királynéja Te vagy te kis barna lány! Tied legszebb tündéralmóm, Ha feljő a napsugár.

Kozma Imre.

— **A főispán beiktatása.** Dr. Balás Béla főispánt Zalavármegye közönsége f. hó 15-én fogja beiktatni a vármegye székhelyén, Zalaegerszegen. Ebből a célból a vármegye alispánja 15-ikére rendkívüli törvényhatósági közgyűlést hívott egybe, mely délelőtt 9 óra-
kor kezdődik. A közgyűlés tárgya a főispáni székhelyről s a főispáni eskü letétele. A gyűlés rendje a következő: »A közgyűlés megnyitása után a törvényhatósági bizottság az eddigi szokáshoz képest testületileg az új főispánhoz megy és vele a zalaegerszegi plébániatemplomban tartandó ünnepélyes isteni tiszteletre vonul, annak végeztével pedig a gyűlésterembe visszatérve, főispán urat küldöttségileg közgyűlésre meghívja, amely újból megnyitvatvan, főispán Úr a hivatali esküt leteszi és székhelyéről beszédjét megtartja. Ez után a vármegye közönsége nevében Dr. Kroller Miksa bizottsági tag üdvözlő Ó Méltóságát. A közgyűlés után a megyei tisztikar tisztelegése következik, mire küldöttségeket fogad a vármegye új főispánja. A rendkívüli közgyűlés befejeztével délután fel két óra-
kor az Arany Bárány vendéglőben díszbeled lesz. Főispán úr november 14-én délután 2 óra-
kor érkezik Zalaegerszegrre, ahol a vasúti állomáson a vármegye közönsége nevében Her-
telvény Ferenc megyei biz. tag üdvözlő Óméltóságát. Ennek megtörténte után Főispán úr a vármegye székhelyébe vonul, ahol a megyei tisztikar elén a vármegye alispánja, Árvay Lajos, fogja őt üdvözölni.

— **Áthelyezés és kinevezés.** Az igazságügyminiszter Voght Albin csáktornyai járásbírói joggyűlési a székesfehérvári törvényesszékhez hasonló minőségben áthelyezte. Helyére dr. Haksch Ferenc szekszárdi törvényesszék joggyakorlatot nevezte ki jegyzővé.

— **Halálozás.** Mint öszinte részvétellel értesülünk, Segesváry Dezső alsódomborai gyógyszerész családját súlyos csapás érte.

Folyó hó 6-án hunyt el ugyanis özv. Gebauer Frigyesné szül. Gohl Julianna uró, kibén Segesváry Dezsőné úrasszony édesanyját s iratja. Özv. Gebauer Frigyesné 78 élet évét hosszúságú szenvedés után mondott búcsút a földi életnek. Temetése szerdán volt délután 3 óra-
kor Miskolcon. A megboldogult nagykiterjedésű tekintélyes rokonság s iratja. Áldás és béke porai fölött!

— **Iskolalátogatás.** Békey Ignác min. iskolalátogató f. hó 5-én Csáktornyára érkezett, ahol a helybeli áll. polg. fiú- és lányiskola összes viszonyait vizsgálat tárgyává tette. Békey Iguác szakfelügyelő két napot fölött Csáktornyan s a vizsgálat végén megtartott tanári gyűlésen a tapasztaltak fölött ugy Patak Kálmán igazgatónak, mint a tanár-testületnek elismerését fejezte ki. Békey Ignác kedden délután utazott el Csáktornyáról.

— **Uj tanítónő.** Palinban, Alsólendva mellett, az ottani felekezeti iskolához Plichta Erzsébet okl. tanítónőt választották meg osztálytanítónőnek.

— **Halálozás.** Mágis György a maga, ugy gyermekei nevében fájdalomtól meglőtt szívvél jelenti, hogy szeretett fiú hitvese, szül. Punek Mária asszony, Nagykanizsan f. hó 8-án meghalt. A boldogult úrasszony 73 éves volt s 53 évre visszanyúló boldog házasság után költözött a másvilágra. Az elhunytban Magics Ferenc biztosítási tisztviselő édesanyját, felesége szül. Laubheimer Jolán uró anyósát s iratja. A boldogultat f. hó 9-én helyezték a nagykanizsai róm. kath. temetőben örök nyugalomra. Nyugodjék bekében!

— **Tanfolyam.** Besztercey Gábor gazd tanár buzgólkodására az idei télen is lesznek gazdasági tanfolyamok Muraközben. Ezeket a tanfolyamokat is a földművelésügyi kormány engedélyezte. Az első ily tanfolyamot mult kedden nyitották meg Muracsányban, eddig 25 növendékkel, akiknek száma bizonyára szaporodni fog. Ezen a tanfolyamon gazdasági és vasúti szállítókosarak, diszmutkák és fonott bútorok készítésére tanítják a jelentkezett növendékeket. A muracsányi tanfolyamon kívül még Kotorban és Drávavásárhelyen is rendeznek tanfolyamokat. Az elsőt holnap, az utóbbit kedden adják át rendeltetésének.

— **A Hungária ernyőgyár.** Az alsólendvai ernyőgyár részvénytársulata mult héten közgyűlést tartott Alsólendván, melyen élelnek érdeklődés mellett az ernyőgyár mult évi állapotát tárgyalták meg. Megállapították, hogy a tavalyi üzletének rendkívül kedvező lefolyása volt. Dacára a nagy kiadásoknak, az üzletét tisztán nyereségre mégis 28.692 K-rúg, ami a mult évek állandó veszteségeihez képest fenyes eredményt arul. A tiszta jövedelmet a fennálló adóságok amortizálására használják. Igazán örvéndetes az állapot jobbrafordulása, nemesak Alsólendva, de az egész vidék közzgazdasága szempontjából is. Elvégre, ha az ernyőgyárban a munkások az elmúlt évben 34 ezer K-t kereshettek s az alkalmazott tisztviselők 7500 K fizetésűt huztak, ez csakis az ottani nép és tارسadalm javára történt. Igaz, hogy ezt a kedvező fordulatot csakis az addó elengedésének (3 évre visszamenőleg is) s az 50 ezer K államsegélynek köszönhetette az ernyőgyár, de mégis vermes reményekre jogosít a tény. Mert a mult kedvezőtlen üzleti viszonyoknak szanálásával a a gyár új erőre kaphat s biztatóbb kjtátsokkal folytathatja működését a magyar ipar nagyobb dicsőségére.

— **Balatonfüred jövője.** A Balaton kies fürdőjének úgye csak nem tud dülőre jutni.

Már biztosra véltük, hogy oly alakra helyezkedett, mely fejlődését teljes mértékben biztosítja. S most értesülünk, hogy az a vállalkozó cég, mely a Benedekrendtől az opciót megszerezte, az opció jogával nem élt, azaz nem reflektált az előjogra, melyet a fürdő bérbevételeit illetőleg a szerződés részére biztosított. Mindezek dacára azonban még mindig lehet reményünk Balatonfüred jövőjét illetőleg, mert úgy halljuk, hogy ismét adtak be egy újabb és pedig a réginnél sokkal jobb előnyösebb ajánlatot, melynek opciója most december elsején jár le. Ennek a tervnek a csomóját egy fővárosi építő-vállalkozó cég bogozza, mely a fürdő üzemeltetésére konzorziót hoz létre. A finanszírozást nemcsak egy kolozsvári pénzintézet bonyolítja le, de egy budapesti bank is folyósít másfél millió jelzálog kölcsönt a fürdőben fogantatandó építésekre. A bérlet 50 évre szólna, mely után a tulajdonjog ismét a Szent Benedek-rendé.

— **Zárlatfeloldás.** Bányavár is az ott járványosan fellépett sertésvész miatt zár alá vételt. Miután azonban a járvány a községben megszűnt, a vármegye alispánja f. hó 7-én kelt rendeletével Bányavárt a zárlat alól feloldotta.

— **Csak egy virágszál!** A muraszentmártoni körjegyzőség területén összesen 4089 K-t gyűjtöttek a József Kir. Herceg Szanatorium javára. Az összeghez hozzájárult: Bekásd 370, Tündérlak 320, Muraszentmárton 320, Ormós 370, Majorlák 434, Muranyrád 3, Hétház 224, Lapány 8 s Szentmargithegy 1051 koronával.

— **Megszüntetett vizsgálati díj.** Zalavármegye alispánjának 1902. évi február 6-án 3451 sz. a. kelt rendelete értelmében, annak 3. pontja szerint az ausztriai kivételre szánt húszlélváltási alkalmával eljáró hatósági állatorvos állatonként 2 fillér vizsgálati díjat szedhetett abban az esetben, ha a szállító felek a fuvart természetben szolgáltatták. Miután ez a rendelkezés az 1900. évi 17. törvénycikk tárgyában kiadott 95000 sz. min. rendelettel ellenkezik, vármegyei alispán f. hó 5-én 22585 sz. a. kelt rendelkezésével a fenti rendelet 3. pontját hatályon kívül helyezte, miből kifolyólag az állatorvosok az eddigi szedett 2 fillér vizsgálati díjat már nem számíthatják tel.

— **A patikaszer is drágább lesz.** A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület háromtagú küldöttsége járt a belügyminiszteriumban, kérve, hogy a megváltozott körülményekre és a drágaságra való tekintettel revidálják át az anyagok árátételeit és nagyobb munkadíjtelekeket szabjanak meg. Böles Gyula miniszteri tanácsos, a szakosztály vezetője, megígérte a gyógyszerártulajdonosok küldöttségének, hogy áll az Országos Közegészségügyi Tanács-hoz és véleményét kér a munkadíjtelekek emelését illetőleg is.

— **A Sümegi Népbank fejlesztése.** A Sümegi Népbank r. t. 1911. évi október hó 28-án tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározta, hogy alaptőkéjét a jegyzés mérve szerint 160 000 koronáról, 360 000 illetve 420 000 koronára emeli fel. Ezen célból a meglévő 800 drb. 200 korona névértékű részvényt, a tartalékalap részben felhasználásával, azonban minden ráfizetés nélkül 800 drb. 300 korona névértékű új részvényre cseréli ki. Továbbá 400—600 drb. új 300 korona névértékű részvényt bocsát ki, a régi részvények részére 300 korona elővételt árban, az új részvényesek számára pedig 350 korona

árfolyam értékben. A 350 korona árfolyam mellett eladott részvények után 300—300 korona az alaptőkéhez, 50—50 korona pedig a tartaléktőkéhez fog csatolattani. A régi részvényesek minden 4 régi részvény után 3 új részvényre elővételi joggal bírnak. A vételi jog gyakorlása folyó évi november hó 20-ig bejelentendő, mely alkalommal minden egyes újonnan jegyzett részvény után a részvények név- illetve árfolyamértékének 30%-a és részvényenként 2—2 korona költség fizetendő be. A vételár lennmaradó részéből 40% f. évi december hó 4-ig, a hátralevő 30% pedig f. évi december hó 22-ig fizetendő be az intézet pénztárába; fizelhető azonban egyszerre több részlet s az egész vételár is. Az új részvények csak az 1912. évi nyereséműl részesülnek s a folyó évre kamat megterítéshez igényt nem tarthatnak. Az új részvényekre történő befizetések ideiglenes részvényelsmervényen nyugtázatlanak, amely ideiglenes elismervények ellenében az új részvények 1912. évi január hó 31-ig ki fognak szolgáltatni. Minden késedelmes fizető a késedelmen naptól 7%-os késedelmi kamatot tartozik fizetni, a befizetést elmulasztó részvényes ellen pedig a kereskedelmi törv. 169. és 171. §-ai fognak alkalmaztatni.

— **Vasúti igazolványok megújítása,** a feláru vasúti menetjegy váltására jogosító arcképek 1912. évi igazolvány kiállítására. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, a közsegi és körjegyzők, az állami és törvényhatósági nyugdíjasok feláru menetjegy váltására jogosító arcképek igazolványok a jövő 1912. évre leendő érvényesítés végett a m. kir. államvasúttal üzemeltetőségéhez (Budapest, Andrásy-ut 73—75. sz.) már beküldhetők, legkésőbb azonban dec. 31-éig felterjesztendők. Mindazok, akik az igazolványt most kérelmezik, 2 korona kiállítási és 2 kor kezelési díjat, akik csak hosszabítását, 2 koronát m. kir. postabélyegekből (nem okmánybélyeg) a kérvényre tartoznak felterjesztani. Figyelmeztüljük egyúttal a nyugdíjasokat, hogy az illetékes közsegi előjáróság által tartoznak a kérvényükön igazolvánit, hogy fizetéssel vagy díjazással járó hivatali nem viselnek és a hivatal, mely utján felterjesztik a kérvényt, az előírat záradéko! és pecsétet reávezesse a felterjesztés előtt.

— **Többseg és kisebbseg** című cikkben Legatus álnev alatt egy teletékes író mutatkozik be a Kultura hasábjain, kinek szerzeményei máris országjárta feltűnést keltettek. A Kultura 14. füzetében bő tartalommal érdekessége miatt kiemeljük a „Művészet krónikát”, melyben Tornyai J., jelenlegi kiállító leírása mellett tanítványáról, a híres Mariáról is esik szó, mely cikk különösen ecseteli a jelenlegi művészeti főfogást. A Kultura képanyaga ezúttal is a szokott művészi, filozófusok. A kiadóhivatal egyúttal hirdeti karácsonyi számát is, mely december 15-én jelenik meg a 10 i és 25-i számok helyett. Ebben a számban 20—25 színes műmellettel közölnek és terjedelmű a rendesnél jóval nagyobb lesz a többségnek, sőt mint értesülünk a külföldi magyar egyesületek is közre fognak működni szerkesztésében. A karácsonyi számmal lezáródik a Kultura első évfolyama és a jövő évi kiállítását az ország leg-első grafikusai tervezik. A 14. szám tartalma a következők:

Legatus: Többseg és kisebbseg. Halmi Bódog Nyugat felé. Molnár Béla: Pusztai színművek. Móricz Pál: A Jókaiak sikeres legjára. Kautzsa István: Kiszértelt Boros Ferenc: A folyósóról. Barna János: A Bálteremben. Baissa Inre: Schmitt Jenő Henrik három előadása. Thomé József: Pasztortizék mellett. Banyai Károly: Gyermekkorú bűnök. Amón Vilmos: Az idegasszony. Hargitta Ódon: A szerlem haragja. Borszék Aladár: Almok. György Jenő: Virágot bontogató... Barfai Szabó Aranyos: Az én bánatomnak... Zsuzka János: Homonnai Albert. Ifj. Kárpáti Endre: A császár és más férfiak. Amón Vilmos: Tornyai János. Ilgavay Sándor: Halottak műcsarnokában. Ditt: Az élet szava. Faizs Ódon: Nagy diákok. Gyulai István: Hit és hazá. Képek: Tornyai János: Kutás. Számado: Bojár. Pusztán. Kuruc vitéz. Az ABC tudománya. Könyv. Sándor, Szalay Pál és Zsánszky Jenőné fejles és Könyvkiadás.

— **Tolvajlás.** Kirics Ferenc, Dominics Péter, Horváth István és Szerecz György miksavári lakosok a bíróság elé kerülnek, mert Paklavész György ugyanottani lakos nyílt istállójából 5 db. házinyulat ellopottak. Hasonlóképpen járt Hajdinyák Mária zalaújvári hajadon is, akít a csendőrség azért jelentett fel, mert Csáktornyan, Apfel Géza műszerkereskedő udvarából egy kendermagos kakast tulajdonított el. A lopásból az elsőnek 12, az utóbbinak 30 K kára támad.

— **A Magyar Figyelő** november elsejei számában is azokat az eszméket szolgálja, amelyeket zászlóbotantások lobogójára írt. Zvezetó cikket Kármán Elemér írt „Felsőgen humanizmus” címen, amelyben erkölcsi életünk fejlődését és a mai büntető rendszert veszi boncolóra. Két cikkben, amelyek a darvinizmusról szólnak, Fülöp Zsigmond és Palágyi Menyhért polemikáját találjuk és különösen érdekes Palágyi Menyhért cikke. Buday Béla, az országos jogászgűlés utóhangjaként „Szakértők a közigazgatásban” címmel írt magvas és előkelő színvonalú studiumot. Gyulai Farkas pedig a negyedik század dos debreceni könyvnyomdáról írt nagy körültekintéssel és alaposággal. Ambrus Zoltán színházainak új darbjairól ír. Novellát Farkas Pálról közöl a lap, aki a konvent idejéből merítette érdekes történetét. A Följegyzések eleven és ötletes rovatában több fordulatot kis cikket találunk. A Magyar Figyelő előfizetési ára negyedeve 6 K. (Budapest, Andrásy-ut 10.)

— **Verekezés.** Szersa István békácsi lakos már regente fogát, hogy haragosával, Králics István muraszentmártoni lakossal lesz számolhasson. A mu! heten végre beteljesedett a vágya. Találkoztak s nem is volt szükségök bíróra, hogy ügyüket elintézzék. Összestaptak, de utóbbi húzta a rövidebbet, mert Szersa István ugy ellátta Králicsot egy előkerített karóval, hogy rajta 20 napig gyógyuló testi sértést okozott. A verekezés csendőri beavatkozás folytán bíróság elé került.

— **A Vasárnapi Újság** képekben közli az ide! halottak napjára elkészült s a Keresepi-úti temetőben felállított új művészeti síremlékek képét, köztük a Petőfi családjáét, a teleplezési ünnep képeivel együtt. A többi képek és képsorozatok szilisztria tatár típusokat mutatnak be, Thököly Imre egy Londonban levő eddig ismeretlen képét, László Fülöp újabb festményét, az Eötvös-kollegium új palotájának felavatását, képeket a színházak udonságaiból, a jegyző-gűlésről, Barna Izidor arcképét az erperijsi kollegium új épületét, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kafka Margit regénye, Ábrahám Ernő novellája, Varsgh János és Peterdi Andor versei. Egyéb közlemények: Alexander Bernát színházi cikke, cikk a nem egyenrangú fejedelmi házasságokról, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok. Előfizetési ára negyedeve 6 K. (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4.)

— **Az Országos vásárok megszüntetése.** A pozsonyi Kereskedelmi Testület mozgalmat indított az országos vásárok megszüntetésének érdekében. A kereskedelmi és iparkamaráknál is szeretnék ebbe a mozgalomba belevonni, amely mellett azzal érvelnek, hogy a vásáros csakis silányabb minőségű, ugynevezett bővli árut hoz forgalomba és hogy a vásárlóközönseget a legtöbb esetben becsapja, az illető helyen lakó, ott adó! fizető kereskedőket pedig forgalmuk egy részétől megfosztván károsítja.

— **Eladó új bor.** Badacsonymelléki 100 akó külön minőségű ujbormot eladom. Zalaszentiván-Zalaszentlőrinc. Hegedűs A. Elek föld- és szőlőbirtokos.

— **A XXIX. OSZTÁLYSORS-JÁTÉK húzása 1. hó 16-án veszi kezdetét.** — **Sorsjegyek kaphatók Strausz Sándor könyvkereskedésében Csáktornyan.**

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya.

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora kam se predplate i obzname pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Preplatna ošna je:

Na celo leto . . . . . 8 kor.
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obzname se poleg pogodbe i fa računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Burađnik:
PATAKI VIKTOR.

Izdatelj i vlastnik
STRAUSZ SANDOR.

Putovanje iz Tripolisa.

Jeden naš domorodac, koj je više danov sprevodil u Tripolisu i pokedob taljanska vlada nimuje dopustila, da odonut liste i telegrame pošila dimo, poprosil je tamošnju oblast, najmu barem to dozvoliju, da s prvom ladjom se okrene odonut.

To su s veseljom dopustili i taki je odišel veli:

Morje se jako burkalo, itak smo zato dosta hitro išli. Putovanje je žalostno bilo. Stem se je počelo, da su svakoga previziterali. Od svakoga su v kraj zeli noža, penecila, revolvera tak kak vu reštu je to navadno.

Strahovitno potovanje je to bilo. Mogel sem zbliza videti, kak nemilostivno barataju taljani s onim siromašnemi turki, koji njim vu ruke opadneju. Bormeš nē po človečjem. Prijete soldate su vu željeze deli, mučili su je i trapili s gladom. Veliju, da tak delaju arabi žnjimi, ako je v ruke dobiju. Na ladjah, odkud već nišči nemore vuji, nebi smeli tak delati, kak s marhom. Još vekšu milošću bi morali ovi siromaki imati, jerbo ni su je s oružjem vu rukah vlovili, nego kakti betežnike su je zavzeli vu špitalu, gde su bolesni se vraćili. Tridesetpet doktorov, trideset pomoćnikov, jednu marinerski kapitan, četirinaest višeših oficerov i 162 prosti soldatov, koji su svi betežni bili vu onu vreme, da su taljani vu Tripolisu vřili. Još k tomu veliki betežniki.

Soldati strahovitno vun sgediju svisu podrpani, zamazani, blēdi. Svi skup se tak vidiju, kak da bi vezda z rešta došli. Soldatom nedopustiju taljani, da se vraciju.

Tak betežne su širali iz postelje hitro na ladju odonut pak Bog zna vu šteri rešt. Betežnike svaki dan odvečer ob šesti vuri su je v željeze deli. Žmehki lanci žmehkimi lokoti na šest vur, bormeš nije tak prevuđodno. Kapitan od ladje zeme vu rake lanca i počme trti žnjim, to zlamenteju, da došla je vura zaleći, tojest lance na ruke i na noge vzeti. Nesrećni ljudi tam de su stali, tam su se taki i legli. Koj na krovu, koj vu pivnici ili pak ua šterim ganjku, zrečjom gde je bil. Turki ni su se suprotivili. Betežni ljudi za žmēreli su i stem su pojedinim nadigavali noge i ruke. S jednim su pol minute gotovi bili. Za pol vure su već svi na lancu bili i doklam smo mi večerjali, počela se strahovitna i grozovitna muzika sa lancmi. Koj nije to čul, on si nemore premisliti, kak to hudu dene vu tihi i mirni noći med spavanjom. Kad se šteri v noći genul, počel je lanc ružiti, cviliti, kak dabi se što milo plakal. Istina vam je to, da je lanc ponoći negda negda takov glas dal, kak dase žena plače. V jutro ob šesti vuri su siromake odslobodili od lancov. Podpunoma za dvanajst vur.

Daklam ponoći su je v željeze deli, po danu su je pak s gladom trapili. Koj je imel peneze on je još nekaj dobil, ali koj je nē imal, on je moral onu ščavu jesti. Koj je na ladju na dan jedanput dobil. Na

dēn su samo jedanput kuhali, odvečer ob dvemaj vurami su zavjeti ljudi dobili hranu. Nije bila to človečja hrana. Tak su kuhali to juhu, da niti on nebi pojeil, koj nije videl, kak se dela, koj pak je videl, on bormeš od glada bi rajši vumrl.

Kada smo vu Nápoly došli, opet su lance nametali na turke i z velikom bedatocum su je van peljali na suhu. Kad su vun stupili iz ladje taljani su veliku kriku delali i psuvali siromake:

Pfuj, turki!

Abasso turki!

KAJ JE NOVOGA?

— **Imenovanje.** Kr. magjarski ministar od pravosudje je dr. Haksch Ferenc seksardskoga sudbeno stolnoga pravovježbenika k csáktornjajskomu sudu za notariša imenoval.

— **Premešćenje.** Kr. magjarski ministar od pravosudje je Voght Albin mjestnoga sudbenoga notariša u Šekesfehervar k sudbenomu stolu premostil.

— **Izled.** Od mjestne orsačke preparandije vu četvrti razred hodeći dijaki su november mesec 3-ga dana s direktorom i tri profesoremi na Selence putovali, kaj tamo pogledneju petroleumzvirale. Dijaki su odvečer nazajdošli vu Csáktornya.

— **Hižnitovaj.** Ferlin Ferenc slugu su pri sudu najavili, jer je od svojega gazde, Mesarič Gjörgj mjestnoga stanovnika jednoga zlatnoga prstana i jednu opravu

Škole bez katechete!!!

Jeli je to moguće, da se dieci u školi nepredava kršćanski nauk? Jeli se ikoja škola na svietu more nazivati podpunom, u kojoj nema katechete, koj bi dieci tolnačel temeljne zakone svete viere? Moram na žalost odgovoriti, da ima; Dapače sam se osobno osvieđočil, da u školi, koju sam slučajno posietil, i to privatna diligentia, nisam niti razpelo našel, kaj me je kakti staroga, bivšeg odhranitelja školske diece, baš osupnuilo, pak kad sam dotičnog učitelja zapital, gde je razpelo, mi je odgovoril, da je to nekakva »državna« škola u kojoj nije treba razpela, dapače niti nesme u njoj biti, jer tu hode u školu i židovi a slobodno dojdju i pogani, koje bi razpelo pačilo.

Na ove čudnovate rieči sam se jedno malo zamislił a zatim odgovoril, da sam i ja sa židovi hodil u školu, pak koliko se siećam bila su razpela po svih školah, počamsi od abcedne pak do sveučiliš'a moga školovanja, a židovom i inoviercem ta razpela nisu u nauku nikaj škodila. Na to sam sa učiteljom u školi odmah sel, ja na stolac a on u klupu i tu sam mu pripoviedal jedan dogodjaj iz jedne parizke sudbene razprave od godine 1909, na što je je bil

na njega red, da se zamisli, kak sam se malo prije ja . . . . .

A sad pak hoću isti parizki dogodjaj iz suda i vam pripoviedati, za da se zamislite i vi, pošto nema smisla vieronauk iz školah iztisluti tim klimavim izgovorom, jer da nisu svi iste viere, pak zato netreba niti razpela niti katoličkog katechete u školi. Bože moj! Em u katoličkoj državi i isti kralj pri krunisanju prisieže samo na razpelo, makar da ima više raznoviernih podložnikah, a mislim da je to malo više, nego jedna selska škola . . . . .

Bil je najme u Toulonu u francezkoj sud, pred kojem je stal mladi čoviek od dvadeset i tri godine, koj je bil obtužen radi grabežnog umorstva, počimjenog na niekoj staroj ženi, koju je porobil samo za dva franka (1 kruna 60 fill.) jer više nije imala, pak je za taj zločin bil obsudjen na smrt. Njegov liškahus-branitelj, u svojem braniteljem govorum je rekeli sliedeće: »Visoki sude, obtuženi, kojega imam ovde braniti, je svoj zločin priznal, pak anda ga skoro niti nije moguće za njegovo zlodielo braniti. Pak ipak bi ja želel nekoliko riečių u njegovu obranu progovoriti. Ja ovde na stolu pred vami gospodo vidim razpelo sa razpetim našim Zveličiteljom. A zakaj se razpelo sa

propetim Zveličiteljem nevidi u školi (jer i u Francezkoj ima takovih školah, bez razpela i bez katechete). U ovoj sali, u kojoj vu zločince obsudjujete, ete — pred zločincem na stolu stoji razpelo! Prekasno! Zakaj vi tekar sada mečete pred njega razpelo, zakaj naša dieca negledaju razpelo već u školi. Koj je razlog, da vi razpelo stavljate pred zločince tekar onda, kada ga je ruka pravice dosegnula? Da bi ovoga mojega branjenika bil tko za njegove malosti u školi upućival u razpelo tak, da bi njegove oč i misli bile u nje vuprte, on danas nebi ovde na obtuženjevoj klupi sedel. Moja gospodo, vi ste krivi, vas obtužujem pred Bogom i ljudmi, koji se svo om kulturovom dieće a jeste izbilja nečoviečim, koji sijate u narod bezvjerstvo, a kroz to se onda radjaju zločini, kakvoj je danas ovo ovde. Kaj se onda čudite, ako puk iz bezvierske surovosti padne u takove zločine, kakav je eto današnji pred ovim sudom. Pak kako čete vi sada toga zločince suditi, koj je bez viere odgojen, a to, na to rekutē na vašu zapovied? Sudite ga sudite, vi imate na to pravu; ali ja vas obtužujem, a to mi je dužnost!»

Ovak je govoril fiskal (ne pop) u obrani zločince, koj je čovieka ubil i porobil. a

vkral. Vkradenih stvari cena je 40 kurun.

— **Ogenj.** Vu minulcem mesec 26-ga dana je na Gjuröbchequ odvecer ob 9 vuri ogenj nastal, koj je Beistanic Istvan tamosnjemu stanovniku vu vrtu slamu unistil. Kvara na 100 kurun šarčaju. Zgorela slama je ne bila sekulerana. Slamu je netko moral vuzgati, činaca su još ne mogli najti.

— **Jabuke su vkrali.** Kotjač Ignac dravaóhiđski stanovnik je svakak hotel jabuke jesti, i zato je od svojega svaka, Branilović Gjörgj dravavašarheljskoga gazde, na Kedveshegu lezeće gorice poiskal, kaj bude tam svoju zelo dovršil. Kaj bude svojega cila lezeše dostigel, sobom si je vzel svoje dva sine: 16 lét staroga Mikloša i 7 lét staroga Jančeka na Kedveshegu. Hiža je zaprla bila, na to su dečki, na otcovu zapovéd iz najže se dolipustili u kuhnju i odonut vu sobu. Tolvaj si jeden metercent jabuke vkrali, i stém Braniloviću 12 kurun kvara zrokuvali. Svak je ovu dragu i milu rodbinu k sudu najjavil.

— **Darovi za betežnike.** I kod nas su notariški skupljali za Sanatorium, u kojem se budu deca vraćila, koja su na pluća betežna. Iz muraszentmarton smo dobili list, da su tam 40 K i 89 fillera darovali za ove betežnike. Osobito zato imaju ovi darovi veliko vrednost, jer siromašni selski ljudi su je darovali, za koj čin oni najvešću hvalu zaslužuju. Darovali su u Békásd 3 K 70 f., Tündérlak 2 K 20 f., Ormós 3 K 70 f., Muraszentmárton 3 K 20 f., Majorlak 4 K 34 f., Muranyirád 3 K. Hétház 2 K 24 f., Lapány 8 K i u Szentmargithey 10 K 51 f.

— **Regula Edėja budu obėšili.** Miškołski sudbeni stol je oktobar mesec 31-ga dana donesel suda ober Regula Edėja, koj je u Edelénju tri persone vmoril. Tamosnji sud je Regula Edėja na smrt sudil. Proti sudu je dr. Lengyel Zoltan, Regulaov branitelj, apeliral k kralju.

— **Inštalacia.** Zalavarmegjeiskoga velikoga župana, dr. Balás Béla gospodina, budu tekuceg mesec 15-ga dana inštalirali vu Zalaegersegu na varmegijsku hižu.

— **Krvni svak.** Na Zalasentgrotu je Beke Ignac vu jednim dvoru stanuvao s

Benke Janoš svakom, koj je s Orban Annum skupa živel. Svaki su za radi nekeve herbije već zdavnja vu srditosti bili. Oktobar 21-ga dana je Benke dimo došel, Iesu je odprto ostavil. Za njega je potlam došel dimo Beke, koj je svojemu svaku povedal da nek zapre vrata, ali ov je to ne hotel vrsiti. Za radi toga je med njih svadja nastala. Benke je palasku, a Orban Anna pako motiku prijala i obedva su na Bekēja išli. Dok je žena s motikom vudrila, med tém je svak Bekēja s palaskom tak po glavi vudril, da je Beke vu teške rane oktobar 27-ga dana umrl.

— **Četiri dečki.** Bortelj Janoš sup-ruga, jedna mokriuska stanovnica je vu minulcem tjednu četiri dečke porodila. Novi rođenjki, kak takajše i mati, se dobro cutiju. Dal ga čuk negdi, kuliko perece morala vezda ova žena dobiti, i kuliko skrb imaju vezda, vu ovim dragocim svétu, kume?!

— **Boj med soldate i razbojnik.** U Ruskimorsagu vu Nalčiku su dvajsti razbojnik oktobar mesec 26-ga dana na tamosnju blagajnu jurisali. S revolveremi su na strazu štelali, ali koj je nje nazajtral. Med pucanjem su se tri soldati i jeden činovnik oranili.

— **Zaklal je svojega očuha.** Krvavi atentat je bil na Gjórfja občini, gde je Sabó Jožef zvani 26 lét stari gjórfajski seljakdečko s revolverom petkrat štelil na Čeke Janoš zvanoga poljodelavca, na svojega očuha, jer je svoju mater navék buhal, tak da siromaški žen življenje je pravi pekél bil poleg Čeke Janoša. Kuglji su Čekaja pogibelno oranile. Krvnoga dečka su žandari vtovili.

— **Matjaš kraljova ostruga.** Na sentgalskim polju našli su onu ostrugu, koju je Matjaš kralj negda zgubil. Veliki kralj je jako rad vadasil vu sentgalskim hataru, i pri jedni takvi vadasil zgubil je kralj svoju zlatnoostrugu. Ovu ostrugu je vu minulcem dneve našel jeden sentgalski poljodelavec na polju Ostruga je iz srebra napravljena i s zlatom pozlatena, 6 členi opal kameni su na ostrugi, i med kameni je kraljovcimer. Ostruga ima veliku cenu i poljodelavec je

ostrugu Gozon Gjóla reformatskomu svećeniku prek dal, koj vu Sentgatu stanuva.

— **Doli je opal iz vlaka.** Vu minulcem tjednu od Pragerhofa na Nagjkanizu hodeći iz teretnoga vlaka med Fridau i Moganzen stacioni je dolipal Motvarec Pal kondoktér. Na Fridau stacionu su spazili da je od kondoktéra mesto prazno, na kaj su odmah teške poslali na iskanje. Nesretnoga človeka poleg sinje omedleno su našli. Svojemi tezkemi ranami su ga na stacion odnesli, i odonut na vlaku na Nagjkanizu spravili. Sreća je bila vu nesreći, da je iz vlaka med kotače doli opadjenoga kondoktéra vlak ne zgazil, nego samo med sine lezeći kameni su ga na tezkoma oranili.

— **Samoubojno dète.** Sabo Lajoš trinajst lét stari šamšonski (Somogjivarmegija) dečko se je november mesec 3-ga dana domaj vu štali obesil. Dok su ga spazili, već je mrtev bil. Mladi dečko već je zdavnja bolestan bil, i ne je mogel svoje muke dalje trpeti.

— **Samoubojstvo.** Čorc Jožef vizvarski (Somogjivarmegija) stanovnik je november mesec 2-ga dana na vizvarskim stacionu pred jednoga personalškoga vlaka se hitil. Kotači su na falate zdrobili nesretnoga človeka.

— **Krvoločnost.** Vu Baja varašu su november mesec 4-ga dana v noći Sober Karolj trgovca i njegovu suprugu vmorili. Sumnja na jednoga kućijasa se ravna, kojega su ne zdavnja iz službe pustili, i koj je vu onu noć iz varaša izniknul. Žandari sada ga išceju.

— **Suprug, njegva supruga i hižni prijatelj.** Vu Slamcul zvani moldavski kupalište je su strašno umorstvo pripetilo, kojemu je žrtvo postal Slamcul, od občine načelnik. Njegva supruga, i njezin ljubovnik, Selochi gimnazijalski profesor su načelnika vmorili, njegvo mrtvo telo na falate zrezali i vu jednu kištu zamotali i na folišno ime vu Constanz poslali, gde su umorstvo odkrili. Obhedva su vlovili. Nego Selochi se je od tamnice tretjoga štoka doli hitil predi, dok bi ga mogli izpitivati.

očito je zlocin počnil, jer je bil bez viere — A Tko je kriv? . . . .

Ja mislim, da bi to bilo vredno razmišljavati, jer oni zmožni i učeni ljudi, koje poznamo: naš siedi kralj, Deak Ferenc, Bismark, i t. d. su svi kakli dijaki poznali razpelo u školi i su morali hoditi u crkvu i k sv. ispoviedi . . . .

Jaš je jedna zanimiva sudbena razprava iz Grenoble u Francezkoj, u listu «Custoss» za čitati, iz koje se može jasno videti, kako francezki narod o nedavnom vladmoslužbenom grabežu u kloštrih i razberanjem redovnikih misli. Na toj razpravu je imal pred sudom odgovarati neki težak iz oklice, koj je više krat bil u blžapem kloštru zaposlen težackim dielom, pak je takovom jednom prilikom si nepovlasno prisvojil mesingasto pipu za pretakanje vina; pak kad ga je predsjednik sudbenog stola zapital, da jeli on nezna, da se tudje stvari imadu u miru pustiti i da se nesine krasti, odgovoril je kričec, da je ta pipa bila vlastništvo samo jednoga kloštra.

Predsjednik na to veli: »To je sve jedno, čija je gođer stvar; pipa nije bila vaša, a vi ste ju uzeli, anda ste ju vkrali, a to pak čini zakon i moral prepoveda, i vi ste ushed toga simo dopraćeni, da vam

sud sudi i za prekršaj zakonskog paragrafa kaštigu izreče!

Obtuženi: »Aha, je vredno radi te hrdjave pipe toliko prašine uzvittati! Em je vlada cieloga kloštra ukrata, pak bi morala sada tu polag mene na obtuženickoj klupi sedeti. Ali gde je Clémenceau, Briand, Fallières i ta cila tolvajska banda, koja je kloštróm i katolickim crkvam milijarde pokrata ili bolje rekuć silom otela-porobila?«

Občinstvo u sudnici se je smejaló, da der su trami pucali, a predsjednik je postal bled kak stiena . . . .

Evo! Najviše oblasti idu na razbojstvo i robe, a jeli bi to čimle, kad bi njihove osobe bile u vieroizpovedi odgojene. Ja neverujem, da bi škole bez katekete bile bolje od onih skateketom. Pak da bi mi to svi kultus-ministri ovoga svieta tvrdili i dokazivali, tak im ipak nebi vieroval, da pače bi je pital, koliko su izgubili tim, što su imali, oni sami, bivši dijaki posvih svojih školah katekete; koliko njim je na njihov današnji položaj škodilo to, što su morali hoditi k sv. meši i izpoviedi dok su bili dijaki i t. d.

Koža mi se ježi, kad pomislim na diecu u školi bez razpela i bez kršćanskoga nauka

»Na stran vieronaukom i viero!« — To je danas »parola« mnogih hiljadah. Ali u takovom vriemenu je zanimivo stušati, kaj je muž, bogat na pameti i moći, pokojni stari pruski kralj Friedrik II. do vieronauka i viere držal.

U svom životu on baš nije veliku ljubav kazal za viero, ali kad mu se je približeval zadnji čas, onda je skrušeno priznal štedec: »Ja uvidjam, kak sam viero zlehka vzel; ja bi hotel moju najbolju doblenu bitku dati za to, da bi mogel ljubav kvieri u mojem puku opet onak uzplamtiti, kak sam ju našel onda kada sam nastupil vladanje.« A na svojega kultusministra se je zdril: »Uzpostvi mi viero u državi, ili se nosi do vruga!«

Ova zdvojna i srdita rieč bi danas imala svoje mesto, kada visoki i nizki idu za tim, da viero iz srđeah pućanstva, iz srđeah diece, — a osobito iz školah protieraju.

Mozbit se mnogem mojem čitalcem ova moja današnja razprava nebude dopadala, ja za to ipak ostajem pri tom »kaj sem pisal pisal sem!«, a za one, kojim se ta razprava nedopada, bi bolje bilo, da bi im se — dopadala.

Em. Kollay.

— **Eksploziranje.** Vu Romaniji, na Steana Romana zvanim petroleum postojbini se je novembar 7-ga dana jedna petroleumposuda vuzgala i eksplozerala. Jedenaest tazaki su umrli. Od nesreće zrok je nepoznato.

— **Umrli je na svojim jubileumu.** Terhes Sandor segedski postarskicimovnik je u minuću nedelju odvečer obdržal vu veselim krugu svojega pedeset let staroga jubileuma. Veselo je prijel od svoje poznanice gratuliranje, kada je na hitroma skupaopal i odmah umrl. Srčna uzma ga je zaklala.

— **Proneverenje.** Kirschen Janoš brailaiski žitotrgovec je vu minućem tjednu dva milijun franke proneveril. Kirschena su već vlovili.

— **Razbojnik u jedni krčmi.** Vu Varšu varašu se je strašno razbojničtva pripetilo vu minuću nedelju vu Borkovskizvani krčmi, koja je puna bila s elegantnim gosti. Na hitroma su nuter došli vu gostionu dvajstipet banditi i revolvere su vprli na goste, i na nje kričali: — Gori s rukami! Prestrašeni gosti su odmah razbojnik poslulhnoili. Samo jeden kelner se naproti stal, nego ovoga su odmah na smrt strelili. Dok je od bande glava ostro pazil na goste, dot čas su ovi drugi od goste peneze i druge vrédne stvari porobili i skoćili. Do vezda su još ne mogli razbojnik vloviti.

— **Krvni ruski pukovnik.** Zevecki husar-pukovnik je u Pétervaru (Rusija) tekućeg meseca 6-ga dana vu noći svoju 29. let staru ljubu, Zvenka glumicu vvoril, koju je već zdavnja rad imel i od koje je i jednoga dečka imel. Pukovnik se je sam najavil zbog umorstva pri sudbenom stolu.

— **Nekaj iz politike.** Vu našim orsackim saboru nikak ne hoće mir nastati. Korman i opozicija se još i vezda svadiju. Niti jeden, niti drugi ne pusti. Kaj ce biti iz toga, ništi nemre napré znati. Opozicija jako se drži poleg toga, da nepusti soldacke dele vu sednici razpravljati, jer to bi veliki terh bil narodu, orsagu. A korman pak se tvrdo drži poleg nje. Vezda je od sabora predsednik, Berzeviczy Albert, koj je poleg zakona istinsko vodil sednice, od svoje službe zahvalil. On ne hoće nikvo protizakonsku delu svršiti. Korman bi rad celu opoziciju pogutiti, nego to nikak ne ide. Soldacka razprava vezda vu miru leži, jer opozicija, takodjer i čeli sabor hoće to, da predsjednik nek bude i na dalje vu njegovim stališu. Vezda se nad tēm svadiju. Pitanje, kak dugo će to trajati. Korman bi rad videl Tisa Istvan grofa vu predsednictvu, nego to bude mortig teško išlo, jer Tisa grola pak opozicija ne pusti na ovo mesto. Kaj ce biti još, to je sve vu budućnosti.

— **Nesreća vu fabriki.** Tekućeg meseca 7-ga dana se je vu jedni budapeštanski fabriki nesreća pripetila. Vu Magjarski Gospodarstveni Strojfabriki se je tekuću vruću željezu na Holički Jozef i Süc Sandor težake zleatlo. Nesrećni človeki su pogibelne goreće rane trpeli. Obedva su u Rokaššpital spravili.

— **Tolvajstvo.** Vamoši Roza 27 let stara dekla je vu Budapeštu pri Berger Jozefa suprugli služila. Vu minućem dneve je ova fajna Rozika od njevge gospe dvéstošesdeset kurun gotove peneze, dvajstiri komad srećke i više sto kurun vrdnosti dragulje vkrala i onda skoćil. Redari nju vezda išćeu.

— **Samoubojstvo na brzovlaku.** Med Beč i Krakou stacione su se tri ulanerski oficéri gorikrećili na brzovlak, med njih i

Tucho Karoli kapetan. Oficéri su se vu vaggonu veselo zabavljali i spominjali, kada su pred Krakou staciona spazili, da je kapetan ni tamo. Hudoga su čutili, i zato su ga vu vaggonu iskali. Vu jedni mesti ošli su ga, gde je na podu vu veliki krvavi mlaki ležal. Samoubojnik je postal. Još je živel, kada su ga vu Krakou vu špital odnesli.

— **Poderani most.** Vu Ameriki je opet velika nesreća se pripetila. Blizo Auburna (Kalifornia) se je jeden veliki most, kojega sada ziajeju, podr. Šestnajst tazaki su odmah umrli, a više pako su se na tezkoma oranili. Ov podrani most bi bil od celoga sveta najveći most.

— **Sit života honvéd.** Kolozi Sandor od 6-ga honvédpejsićkoga regementa prosti soldat se je vu Zomboru tekućeg meseca 6-ga dana svojim oružjem vu prse strelil. Na umoru su ga vu špital odnesli. Kolozi je ne hotel pri soldackiji služiti, i zato je samoubojnik postal.

— **Sedemdeset let stari Košuth.** Košuth Ferenc bivši trgovački minister, od 48-me neodvisne stranke predsednik tekućeg meseca 16-ga dana bude popunil od svojega života 70 let. Njevga stranjka će na ov dan svečanost i banketa držati na njevgo pozdravljenje.

— **Na smrt se je vpićil.** Vu Gjørévvalu občini se je strahovitim načinom skončal Sokorai Istvan tamošnji mesar. Onoga noža, skojim je svinje klal, si je vu srce vpićil. Još je imel tuliko jakosti, kaj je noža vanvlekel iz srca, i nazaj del na jeden mali stolek. Samoubojni mesar je već zdavnja bolestan bil, i to ga je vu smrt spravilo.

— **Ogifitanje.** Tekućeg meseca tretjoga dana poste podne je vu Budapeštu Marer Samuel pedeset godišnji željeznički skladištar vrganje bral. Dimo je nesel i za večerju pojel. Ali vu noći mu je tak hudo postalo, da su morali branitelje k njemu dozvati. Branitelji su vrganjegifitanje konstaterali. Skladištara su vu Rokaššpital odnesli.

— **Putovanje Košuth Lajoš Tivadara.** Košuth Lajoš Tivadar svako leto na sesvete dojde vu Budapest, kaj svojemu otcu groba pohodi, i tam moli. I ljetes je pet dane bil vu glavnim varašu. Košuth Lajoš Tivadar je tekućeg meseca 4-ga dana odvečer ob 8-uri nazaj putoval iz Južne željeznice staciona vu Milano.

— **Premenjeno vračvo.** Grozovita nesreća se pripetila vu Kassa varašu. Wildner Ödön budapeštinskoga činovnika Valika zvano pucku su za giftali. Nesteri dan pohodila je sestra, ožejena Baláz Tihamérom iz Kasse Wildnera. Kada je odputovala Wildnerovi su ju i spuckoni, vun sprevodili na banhov. Mala pet i pol leti stara Valika je jako rada imela tecu i zato je lépo prosila mamu nek ju pusti, da se odpelja s tecom. Wildnerovi nikak su ne imali volju pustiti pucku, ali ona je tak dugu prosila i tak se je tecu držala, da su itak nazadnje roditelji prevoljili. Su ju skušavali, kak dabi bili napré čutili, da ju živu više nebudeju videli. Baláz Tihamér imal je maloga dečca, koj se je prehladil i sbetežal. Pucka pak si žaludca pokvarila. Balazovi su odmah vu doktora poslali, koj je pucki medicinu prepisal, dečecu kokain zvanoga gifta pod kozu špricati. Nesrećna Wildnerova žena je ovu dvoje vračvo premenila i pucki je kokaina dala spiti. Odmah su spazili nesreću, ali dokror nije mogel već pomoći. Pucka je do jutra vumrla. Nesrećni dogodjaj i žalost su roditeljom telegraficno na znanje dali.

— **Mir vu Saboru!** Vu Magjarskim saboru je tekućeg meseca 8-ga dana mir nastal. Korman je svoju boljšu pamet napré vzal, i mesto harcuvanje je s opozicijom mira sklopil do konca ljeta. Berzeviczy predsednik je od njevgoga stališa zahvalil, i vezda su Navay Lajoša zebrai za predsednika. Navay mora tak voditi sabora, kak hižno praviti to kaže, dakle nikaj nemre proti zakona biti. Grof Tisa Istvan je na uvijek opal od predsednictva. Vezda bude Sabor vu svakim tjednu 4 dane 1912. orsackoga proračuna, a 2 dane pak soldackoga predloga razpravjal. Med opozicije je veliko veselje, da je korman njihovu volju spunil.

— **Kraljovo zdravje.** Njevgo Velicanstvo magjarski kralj već je čisto ozdravil. Novembar osmoga dana je kralj više persone izpitival. Posle podne je kralj na dvorskim obedu bil na kojim je i Maria Valeria nadhercegica i Lipot bavarski vojvoda svojim suprugom nazoćen bil.

— **Odsudjeni plebanuš.** Njitranski sudbeni stol je dr. Janda Napoleon cemerdsckoga podjaspristplebanoša na pet dnevno državno tamnicu odsudil, jer je on pri jedni sednici proti občinskoga notariuša puntal ljude. Dr. Janda je proti suda apellaciju dal nutri.

Vjesela jesen.

— Po bratvi.

Hej vjeseli brate! junaci!

Bratva minula je hod' mo' sad skup;

Mi svi Medjarnci mirni kurazni,

Okolu mene — sav, ciji klub.

Ja u krogu prvi vzetem kupico,

Svi vjeseli, jer već sva lagvi puni so.

A nato pjesma ova: nek se zaori:

•Tralala — tralala — tralala — li•

Po prvi napitnici, natočmo kupice,

I onočno nje u zrak, zrakami drignimo;

Nek naj se razlega, kroz brve — in sve polje,

Kaj danas slozna braća pjevajo.

— Ja sem opet prvi, kriknem on: •Eljen•

I iz sto grl takvih se mi čuje sēm.

I na uho pjesma, se opet ori mi:

•Tralala — tralala — tralala — li•

Već je kasno! nevitimo se u temi!

Al čuje se trinkanje strnih kupie

Vino teče kak Mura, — po stolu — po steni

I te pjesme je sprebranih stolic

A onda gromko se opet prvi zglasim ja

I te pjesme je puna sva planina

I razlega se svakomu pjesma sad ta:

•Tralala — tralala — tralala — li•

Kutnyak Márton,
Keszthely.

— **Magjarska kraljevska povlaštena klusna lutrija. 2 med 110 jezer lozov' 55 jezer (tojest polovica) gvine. Dakle svaki drugi loz se vun potegne! Vlećenje bude ovoga meseca 16 i 17-ga. Lozi se k svakomu vlećenju po pravoj čeni moreju dobiti vu knžari: Fischel Fülöp Stranzs Sándor Csáktorny.**

Figyelmeztetés!

Az utóbbi időben a mi kintőnk és igen kedvelt szivarka hívtelvényeket a

RIZ ABADIE-t

sokféleképpen utánozzák és hozzák forgalomba, miert is kérjük tisztelendőinket az ABADIE névre különösen ügyelni. Óvakodást ajánlunk minden silány árúval szemben, mivel ezeket a törvény teljes szigorával fogjuk üldözni.

Société des Papiers Abadie.

Gabona árak. — Újra átk

mmázsa	l m-cent.	kor. fill.
Buza elsőrendű	Pšenica	22 50 —
Rozs	Hrż	17 50 —
Árpa	Ječmen	17 10 —
Zab	Zob	18 00 —
Kukoricza	Kuruza suha	17 50 —
Fehér bal ujj	Grah bel	28 00 —
Sárga bab	zuti	28 00 —
Vegyes bab	zmésan	27 20 —
Kendermag	Konopljenoseme	26 00 —
Lenmag	Len	30 00 —
Tökmag	Koščice	3 100 —
Bükköny	Grahorka	17 00 —

**STOCK - COGNAC
MEDICINAL**

szavatolt valódi
borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből,

Barcola.

COGNAC-gőzfőzde,
állandó hivatalos, ve-
gyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jóbb üzletben!

Tisztítsd csak

Globus

Tisztító kivonattal

a világ legjobb fémtisztítószere

„Kulatár“

szobrász- és építőművészek által tervezett
kész művészi síremlékek állandó kiállítása

Budapest, VIII., Köztemető út 4 szám.

Telefon 91-76.

Iroda.

BLUM LAJOS sírkövegyártó.

1912

Vedjegy: „Horgony“.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyított hatású, mely már
sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult
köszvénynek, oszvának és megleléseknek.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevasárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan eredeti üveget fogadjunk el,
mely a „Horgony“ vedjegyvel és a Richter
céggel ellátott dobozba van csoma-
goltva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és
K 2- és ügyszólván minden gyógyszer-
tarban kapható. — Főraktár: Török József
gyógyszerésznél, Budapest.

D. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Az előhaladott időny miatt

ajánlom dúsan felszerelt raktáromat női konfectióban, a leg-
ujabb, sikkes kivitelben. Homes pons és angol double
modellek. Gyermek felöltők és kabátok 10 koronától feljebb.
Nagy választékban kész férfiföltönyök, felöltők, raglanok,
körgallérok, gyermekruhák, a legújabb divat szerint igen szolid
kivitelben. - Városi bundák, kocsibundák, prémkabátok
kitűnő olesó minőségben.

! Nincs vételkényszer!

Aki jól és olesón akar vásárolni - győződjék meg személyesen.

Koloman A. Sparing.

Varaždin, Ferenc József-tér.

Butor

legjobb minőségben és a
legolcsóbb árban

CSAK

Schwarz Lipótnál
kapható Varazsdon.

Pokućtva

u najbolji kakvoći i u
najfalešoj cieni

SAMO PRI

Schwarz Lipotu
se može dobiti u Varaždinu.

A Budapesti Hsztalos Ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és hitelszövetkezet

az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tagja. 12 éve fennáll, felhívja a n. é. butor-
vásárló közönség figyelmét, a VIII., József-körút 28. (Békkocsis-utca sarok),
valamint IV. ker. Ferenciek-tere 1. sz. (Királyi bérpalota) uponnan
átalakított helyiségeiben rendezett

lakásberendezési kiállítás

megtekintésére, raktárunk, mely a legnagyobb az országban, a legegyszerűbbtől a legfino-
mabb kivitelű, művészek által tervezett szakbizottság által felülvizsgált butorokból áll

Teljes lakásberendezéseket művészi tervek szerint készítünk,

-- minden darab jótállás mellett adatik el. --

